

Received / Makale Geliş Tarihi 20.11.2024
Published / Yayınlanma Tarihi 31.12.2024
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 8 (49)
pp / ss 1816-1838

Research Article / Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.14676187
Mail: editor@pejoss.com

Doç. Günay Tuzkaya

<https://orcid.org/0000-0002-9120-5364>

Şırnak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Şırnak / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/01fcvkv23>

Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin Müzikal Yapısı ve İcra Teknikleri Üzerine Bir Değerlendirme

An Evaluation of the Musical Structure and Performance Techniques of Franz Schubert's Wanderer Fantasy D. 760

ÖZET

Bu araştırma, Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 adlı piyano eserinin müzikal yapısını ve icra tekniklerini çok yönlü bir bakış açısıyla ele almayı amaçlamaktadır. Romantik Dönem'in önemli örneklerinden biri olarak değerlendirilen Wanderer Fantasy, bestecinin 1816 tarihli *Der Wanderer* adlı lied'indeki tematik unsurları fantezi formuyla birleştirmesiyle dikkat çekmektedir. Eserin dört bölümlü yapısı (Allegro con fuoco ma non troppo, Adagio, Presto ve Allegro), klasik kalıplara kıyasla daha serbest bir akış sergilemekte olup, aralıksız geçişler ve döngüsel form anlayışı sayesinde bütüncül bir anlatım sunmaktadır. Araştırmanın amacı, Schubert'in söz konusu eserinde görülen döngüsel temaların, zengin armonik ilişkilerin ve yoğun kontrpuantal dokunun teknik ve yorumlama zorluklarını ortaya koymaktır. Bu çerçevede yöntem, betimsel araştırma ve içerik analizi tekniklerini kapsamaktadır. Bulgular, her bölümün kendine özgü tematik ve armonik yapıları ile piyanistin karşılaşılabileceği teknik güçlükleri öne çıkarmaktadır. Başta akor tekrarları ve hız gerektiren pasajlar olmak üzere, disonans çözümleri, pedal kullanımındaki hassas ayarlar ve fugato dokusu, eserin ileri düzey icra becerileri talep ettiğini göstermektedir. Yüksek tempoya sahip bölümlerde dinamik kontrollere, pedallamaya ve el koordinasyonuna yoğun dikkat gerekirken, yavaş tempolu bölümlerde ise yoğun duygu aktarımını engellemeyen ancak berraklığı koruyan bir yaklaşım öne çıkmaktadır. Sonuçlar, Wanderer Fantasy D. 760'ın Romantik dönemin zenginliğini en üst düzeyde yansıttığını, çok katmanlı tematik yapısıyla derin bir sanatsal deneyim sunduğunu ve piyanistler için kapsamlı bir teknik-müzikal meydan okuma oluşturduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Franz Schubert, Wanderer Fantasy D. 760, Romantik Dönem, icra teknikleri, müzikal analiz

ABSTRACT

This study aims to comprehensively examine the musical structure and performance techniques of Franz Schubert's piano work *Wanderer Fantasy* D. 760. Recognized as a significant example of the Romantic Era, the *Wanderer Fantasy* stands out for its fusion of thematic elements from the composer's 1816 lied *Der Wanderer* with the fantasy form. The four-movement structure of the piece (*Allegro con fuoco ma non troppo*, *Adagio*, *Presto*, and *Allegro*) presents a freer flow compared to classical forms, offering a cohesive narrative through uninterrupted transitions and the understanding of cyclical form. The study aims to reveal the technical and interpretative challenges posed by the cyclical themes, rich harmonic relationships, and dense contrapuntal texture present in Schubert's work. The methodology includes descriptive research and content analysis techniques. Findings highlight the distinctive thematic and harmonic structures of each movement and the technical difficulties pianists may encounter. Particularly, chord repetitions and rapid passages, dissonance resolutions, precise pedal adjustments, and the fugato texture demonstrate that the piece demands advanced performance skills. In the fast-tempo sections, dynamic control, pedaling, and hand coordination require intense attention, while in the slow-tempo sections, an approach that conveys deep emotion without compromising clarity becomes prominent. The results show that *Wanderer Fantasy* D. 760 reflects the richness of the Romantic period at its highest level, offers a profound artistic experience with its multilayered thematic structure, and presents pianists with a comprehensive technical and musical challenge.

Keywords: Franz Schubert, Wanderer Fantasy D. 760, Romantic Era, performance techniques, musical analysis.

1. GİRİŞ

Romantik Dönem, 18. yüzyılın sonlarından 19. yüzyılın ortalarına kadar süren, sanat, edebiyat ve müzikte bireysellik ve duygusal derinliğin öne çıktığı bir dönemdir. Bu hareket, Klasik Dönem'in rasyonalizmine ve biçimsel kısıtlamalarına tepki olarak ortaya çıkmış, insan duygularının karmaşıklığını ve doğanın yüceliğini sanatsal ifadeyle birleştirmiştir. Paul Henry Lang'ın *Music in Western Civilization* adlı eserinde belirttiği gibi, bu dönemde besteciler, bireysel ifade arayışlarını teknik yeniliklerle birleştirerek sanatta devrim yaratmıştır (Lang, 1997). Romantik müziğin karakteristik özellikleri arasında zengin armonik yapılar, lirik melodiler ve dramatik karşıtlıklar yer alır. Ayrıca, bu dönemde besteci, yaratıcı bir deha ve duygusal derinliğin bir taşıyıcısı olarak konumlandırılmıştır (Rosen, 1998).

Piyano müziği, Romantik Dönem'de sanatsal ifade açısından önemli bir araç haline gelmiştir. Piyanonun teknik ve anlatımsal zenginliği, bestecilere yenilikçi formlar ve etkileyici anlatılar oluşturma olanağı sunmuştur. Piyano bu dönemde hem teknik hem de estetik sınırların yeniden tanımlandığı bir enstrüman olmuştur (Plantinga, 1984). Franz Schubert, Frederic Chopin ve Robert Schumann gibi besteciler, piyano repertuarını zenginleştirerek bu enstrümanın potansiyelini genişletmiş ve Romantik Dönem'in sanatsal ruhunu yansıtmışlardır (Rowland, 1998; Daverio, 1997). Özellikle Schubert'in lirik melodilerdeki ustalığı ve teknik yenilikleri, romantik piyano müziğine hem duygusal hem de yapısal derinlik kazandırmıştır (Black, 2005).

Franz Peter Schubert, 31 Ocak 1797 yılında Avusturya'nın Viyana şehrinde müzikle ilgilenen mütevazı bir ailede doğmuştur (Horton, 2017). Altı çocuğun en küçüğü olan Schubert'in babası Franz Theodor Schubert bir okul müdürü, annesi Elizabeth ise ev hanımıdır. Schubert'in erken müzik eğitimi evde başlamış, babası ve ağabeylerinden ders almıştır. Yeteneği erken yaşta fark edilmiş ve bu durum, onu Viyana'daki Stadtkonvikt adlı eğitim kurumunda şan ve kompozisyon alanlarında resmi eğitim almaya yönlendirmiştir (Black, 2005). Kısa süren eğitim hayatına rağmen, Schubert, 15 yaşında ilk senfonisini tamamlayarak yoğun bir şekilde besteler yapmaya başlamıştır. Erken dönem eserleri, Schubert'in melodik dehasını ve özgün müzikal anlayışını açıkça ortaya koymaktadır (Gibbs & Solvik, 2014).

Schubert'in yetişkinlik dönemi, müzik kariyeri ile maddi zorlukların bir arada şekillendiği bir süreç olmuştur. Geçimini sağlamak için çeşitli öğretmenlik pozisyonlarında çalışmış olsa da asıl tutkusu bestecilik olmuştur. Viyana'nın müzik sahnesinin önemli bir figürü olarak, Schubertiaden adı verilen, eserlerini kendisinin ve arkadaşlarının seslendirdiği samimi toplantılar düzenlemiştir (Reed, 1972). Bu etkinlikler, müziğinin yayılmasında önemli bir rol oynamış olsa da eserleri yaşadığı dönemde geniş bir tanınırlık kazanmamıştır. Yalnızca Viyana ile sınırlı bir çevrede tanınmasına rağmen, Schubert'in üretkenliği ve yenilikçi yaklaşımları yaşamı boyunca kesintisiz devam etmiştir (Solomon, 1989). Son yıllarında sağlığı ciddi şekilde bozulmuş ve frengi nedeniyle 19 Kasım 1828'de, henüz 31 yaşında hayata veda etmiştir (Reed, 1972). Schubert'in kısa yaşamına rağmen, Romantik Dönem üzerindeki etkisi derin olmuş ve bugün erken Romantik dönemin önemli bestecilerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Franz Schubert, kısa yaşamına rağmen, bestecilikteki üretkenliği ve benzersiz yaratıcılığı ile Romantik Dönem'in en etkileyici figürlerinden biri olmuştur. Schubert'in bestecilik tarzı, Viyana Klasik geleneğini temel almakla birlikte, zamanla daha lirik ve duygusal bir Romantik anlatıma evrilmiştir. Haydn ve Mozart gibi ustaların etkisiyle başlayan bu süreç, özellikle Beethoven'dan aldığı ilhamla birleşerek Schubert'in kendi özgün müzikal kimliğini oluşturmasına zemin hazırlamıştır (Newbould, 1999). Olgun dönem eserlerinde görülen ritmik ve armonik çeşitlilik, onun benzersiz stilini tanımlayan unsurlar olmuştur (Reed, 1972). Schubert'in piyano eserleri hem geniş bir form çeşitliliği hem de içerik zenginliği sunmaktadır. Piyano repertuarında 21 sonat, sekiz impromptu, altı Moments Musicaux, "Wanderer" Fantezisi ve Valses Nobles et Sentimentales gibi birçok dans yer almaktadır (Plantinga, 1984). Ayrıca, piyano düetleri için yazdığı eserlerden "Fantasie in F minor" özel bir öneme sahiptir. Bu eserler, Schubert'in melodik ve teknik yenilikçiliğini gösterirken, onun piyano müziğine teknik ve anlatımsal bir derinlik kattığını göstermektedir (Einstein, 1951). Bunun yanı sıra, oda müziği, dokuz senfoni, altı misa ve 600'den fazla lied ile Schubert, Romantik Dönem müziğinin tüm türlerinde kendine özgü bir yer edinmiştir. Özellikle *Die schöne Müllerin* ve *Winterreise* gibi eserleri, lied formunun anlatımsal gücünü zirveye taşımıştır (Önal, 2010).

Schubert'in eserleri, Otto Deutsch tarafından kataloglanmış ve "D" numarası ile tanımlanmıştır. Bu sistem, Schubert'in opus numarası olmayan birçok eserinin kronolojik olarak sıralanmasına olanak tanımış ve bestecinin zengin üretkenliğini daha kapsamlı bir şekilde anlamayı mümkün kılmıştır (Reed, 1972). Bu araştırmada, Schubert'in Romantik Dönem müziğinin en etkileyici örneklerinden biri olarak kabul edilen *Wanderer Fantasy D. 760* adlı eseri ele alınmıştır. 1822 yılında bestelenen ve döngüsel yapısı, zengin armonik dili ve lirik anlatımıyla dikkat çeken bu eser hem Schubert'in bestecilik dehasını hem de

Romantik Dönem'in sanatsal ruhunu yansıtmaktadır. Schubert'in 1816 yılında bestelediği *Der Wanderer* adlı lied'inin tematik materyalini kullanması, eserin anlatımsal derinlik kazanmasını ve tematik bir bütünlük oluşturmasını sağlamaktadır (Newbould, 1999). *Wanderer Fantasy*, özellikle kontrastlı duygu durumları, kromatik armonik yapılar ve geniş dinamik aralıklarıyla hem performans açısından zorlu hem de analitik açıdan zengin bir çalışma alanı sunmaktadır (Plantinga, 1984). Bu nedenlerle, *Wanderer Fantasy*, Schubert'in piyano repertuarındaki etkisini anlamak ve Romantik Dönem müziğinin karakteristik özelliklerini incelemek için önemli bir eser olduğu değerlendirilmektedir.

Bu araştırmanın ana problem cümlesi, "Franz Schubert'in *Wanderer Fantasy* D. 760 adlı eserinin müzikal yapısı ve icra teknikleri nasıl bir özellik taşımaktadır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu bağlamda şu alt problemler ele alınacaktır: Eserin form, armoni ve tematik materyal açısından müzikal yapısı nasıldır? Eserin icrasında karşılaşılan teknik zorluklar, pedal kullanımı ve müzikal ifadeler piyanist tarafından nasıl değerlendirilmelidir?

Bu araştırmanın amacı, Franz Schubert'in Romantik Dönem'in başyapıtlarından biri olarak kabul edilen *Wanderer Fantasy* D. 760 adlı eserinin müzikal ve teknik yapısını kapsamlı bir şekilde incelemektir. Eserin döngüsel form yapısının, zengin armonik yapısının ve tematik bütünlüğünün analiz edilmesiyle Schubert'in bestecilik anlayışının bu eser üzerindeki etkileri ortaya konmaktadır. Ayrıca, eserin piyano icrasında karşılaşılan teknik zorluklar, pedal kullanımı ve müzikal ifadeler ele alınarak, piyanistlerin bu eseri yorumlarken karşılaştıkları zorluklara yönelik çözümler sunulmaktadır. Bu çalışma, *Wanderer Fantasy*'nin yalnızca Schubert'in eserleri arasındaki önemini değil, aynı zamanda Romantik Dönem piyano repertuarındaki yerini ve etkisini vurgulamayı hedeflemektedir.

1.1. İlgili Araştırmalar

Franz Schubert'in *Wanderer Fantasy* D. 760 adlı eseri, Romantik Dönem'in sanatsal ve teknik özelliklerini yansıtan önemli bir piyano eseri olarak hem müzikologların hem de icracıların dikkatini çekmiştir. Bu eser ve Schubert üzerine yapılan ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, Schubert'in trajik hayatı ve hastalığından başlayarak, "Der Wanderer" adlı lied ile "Wanderer" Fantezisi'nin tematik ve anlatımsal bağlantısına kadar uzanan geniş bir araştırma yelpazesi olduğu görülmektedir.

Brian Newbould'un (1999) *Schubert-The Music and the Man* adlı çalışması, Franz Schubert'in yaşamı ve eserlerine ışık tutarak, bestecinin karanlık ruh hâlini ve hayatındaki zorlukları müzikal üretimiyle ilişkilendirir. Schubert'in, eserlerini yayımlatmakta yaşadığı güçlükler ve bu süreçteki umutsuzluğu, Newbould tarafından "Der Wanderer" lied'i ve *Wanderer Fantezisi* arasındaki tematik bağların anlaşılmasına yönelik önemli bir bağlam sağlar. Benzer şekilde, Lorraine Bodley ve Julian Horton'un (2016) *Schubert's Late Music-History, Theory, Style* adlı çalışması, bestecinin 1822-1828 yıllarındaki "geç stil" dönemine odaklanarak, *Wanderer Fantezisi*'nin döngüsel yapısı ve tematik bütünlüğünün bu dönemdeki müzikal yenilikçiliğini yansıttığını öne sürer. Bodley ve Horton, Fantezi'nin dramatik ve lirik öğeleri bir arada sunma becerisinin, Schubert'in karanlık ruh hâli ve yaratıcı dehasının bir yansıması olduğunu belirtir. Bu eser, Schubert'in armonik ve tematik zenginlik açısından ulaştığı zirve noktayı temsil ederek, Romantik Dönem repertuarındaki ve Schubert'in müzikal mirasındaki önemini pekiştirir.

Franz Schubert'in müzikal mirasına ilişkin yapılan çeşitli akademik araştırmalar, bestecinin hem dönemi içerisindeki rolünü hem de müzik literatüründeki önemini ayrıntılı bir şekilde ele alır. Ağdaş (2014) tarafından yapılan "Franz Schubert Liedleri ve Sanatsal Özellikleri" başlıklı yüksek lisans tezinde, Schubert'in lied formuna yaptığı katkılar ve piyano eşliklerini betimleyici bir unsur olarak kullanmadaki ustalığı detaylıca incelenmiştir. Bu çalışmada, Schubert'in Romantik Dönem içindeki yeri ve dönemin sanatsal özelliklerine olan etkisi vurgulanırken, "Der Wanderer" lied'inin *Wanderer Fantezisi*'ne tematik bir temel oluşturduğu görülmektedir. Schubert'in müzikal yenilikçiliğini ele alan bir diğer önemli çalışma Doğanun (2021) tarafından yapılan "Tarihsel Bağlamda Franz Schubert ve Arpeggione İlişkisi" başlıklı makalesidir. Bu makalede, Arpeggione Sonatı üzerinden bestecinin yenilikçi enstrümantal yazıları ele alınırken, Schubert'in dönemsel enstrümanlarla olan etkileşimi ve bu eserlerin sonraki dönemlerdeki yeniden değerlendirilmesi tartışılmıştır. *Wanderer Fantezisi* ile paralellikler kurulduğunda, her iki eserde de Schubert'in armonik zenginlik ve tematik bütünlük anlayışı ön plandadır.

Yalınkılıç ve Keser Varol (2023) tarafından yapılan "Franz Schubert'in Do-Minör Impromptu'su (D.899 No.1) Üzerinden Klasik-Romantik İkilemi" başlıklı makalesi, Schubert'in Klasik ve Romantik Dönemler arasındaki geçişteki rolüne odaklanır. Bu çalışma, bestecinin iki farklı dönem arasındaki müzikal bağları kurmadaki başarısını ortaya koyarken, *Wanderer Fantezisi*'nin döngüsel formu ve tematik bütünlüğü, Schubert'in bu iki dönemi birleştirme becerisini göstermektedir. Ünal (2023) tarafından yapılan "Franz

Schubert Op.15 Wanderer Fantasy Eserinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde ise Wanderer Fantezisi’nin formal yapısı ve teknik detayları ele alınmıştır. Bu tezde, eserin hem teknik hem de sanatsal zorlukları analiz edilerek, Schubert’in yaratıcı gücü ve eserin Romantik Dönem repertuarındaki önemi vurgulanmaktadır. Önal (2010) tarafından yapılan “Romantik Dönemdeki Franz Schubert’in Lied Formuna Katkıları” başlıklı yüksek lisans tezi ise Schubert’in lied formundaki yenilikçi yaklaşımlarını ve piyano eşliklerinin teknik ve anlatımsal önemini incelemiştir. Bu bağlamda, Wanderer Fantezisi’ndeki tematik dönüşümler ve armonik yapılar, Schubert’in lied formundaki zenginliği piyanoya aktardığını göstermektedir. Turnagöl (2015) tarafından yapılan “Franz Schubert’in Şan Eğitiminin Başlangıcında Kullanılan Lied’leri Üzerine Bir İnceleme” başlıklı sanatta yeterlik tezi, Schubert’in liedlerinin pedagojik açıdan önemini ve şan eğitimindeki yerini incelemiştir. Bu çalışmada, Schubert’in liedlerindeki teknik detayların Wanderer Fantezisi’nin dramatik yapısıyla ilişkilendirilebileceği vurgulanmaktadır.

Black (2005) tarafından yazılan “Music and Belief” başlıklı kitabında, fantezinin yalnızca “Der Wanderer” lied’inden değil, Johann Baptist Mayrhofer’un “Fels auf Felsen hingewalzet” adlı şiirinden de esinlenmiş olabileceği belirtilmektedir. Black, şiirin sonundaki piyano dokusunun fantezinin başlangıcındaki yapıyla benzerlik taşıdığına dikkat çekerken, ikinci bölümde yer alan kadans benzeri yapıyı, Schubert’in dramatik anlatımının “korkutucu” bir ifadesi olarak tanımlamaktadır. Graubart (2010) tarafından yazılan The Musical Times dergisindeki “Schubert’s Silence” başlıklı makalede, Wanderer Fantezisi’nin tematik yapısı, Schubert’in eserlerinde sıklıkla yer alan ve “kader” motifini çağrıştıran unsurlarla ilişkilendirilmiştir. Graubart, bu motifin Schubert’in karanlık ruh hâlini yansıttığını vurgulamaktadır. Fisk (1989) tarafından kaleme alınan “Questions About the Persona of Schubert’s ‘Wanderer Fantasy’” başlıklı makale ise eserin yapısal analizi üzerine yoğunlaşmaktadır. Fisk, Wanderer Fantezisi’nin tonal değişimler ve geçişlerle şekillenen yapısının, Schubert’in içsel dönüşüm ve çatışma temalarını işlediğini öne sürmektedir.

Brown (1951) The Musical Times dergisinde yayımlanan “Schubert’s ‘Wanderer’ Fantasy” başlıklı makalesinde, “Der Wanderer” lied’i ile Wanderer Fantezisi arasındaki bariz benzerliklerin yanıltıcı olabileceği belirtilmiştir. Brown, fantezinin ikinci bölümündeki temanın “Der Wanderer”dan gelmesine rağmen, bunun Schubert’in kasıtlı bir alıntısı olarak değerlendirilmemesi gerektiğini öne sürer. Bu iki eserin yalnızca tematik ve başlık benzerlikleriyle değil, tonal alanlar ve ritmik motifler açısından da incelenmesi gerektiğini ifade eder. Hur (1997) tarafından yazılan “Schubert’s ‘Wanderer’ Fantasie: A creative springboard to Liszt’s sonata in B minor” başlıklı doktora tezinde, Wanderer Fantezisi’nin Liszt’in Si minör Sonatı üzerindeki olası etkileri ele alınmıştır. Hur, her iki eserin de kesintisiz icra edilen büyük ölçekli yapısına ve füsnel yazı kullanımlarına dikkat çekerken, Liszt’in Schubert’in eserlerine olan hayranlığını ve Wanderer Fantezisi’ni piyano ve orkestra için uyarlamasını vurgular. Chang tarafından yazılan (2011) “The Orchestral Elements in Franz Schubert’s Wanderer Fantasy-with Implications for Piano Performance” başlıklı tezinde ise, eserin orkestral etkilerini piyanistik açıdan ele almıştır. Chang, piyanistlerin sakatlıkları önlemek ve daha iyi bir ses üretmek için kullanabilecekleri tekniklere dair öneriler sunarken, Schubert’in orkestra renklerini piyanoya nasıl uyarladığına da değinmiştir.

Gray (1971) The Classical Nature of Schubert’s Lieder başlıklı makalesinde, Schubert’in lied’lerinin klasik biçim anlayışına dayandığını ve romantik bestecilerden farklı olarak anlık ilham yerine biçimsel kaygılara öncelik verdiğini vurgular. Adorno (2005), Schubert başlıklı makalesinde, bestecinin müziğinde ölüm ve neşe temalarının iç içe geçtiğini belirtir; özellikle “Der Wanderer” şiiri üzerinden ölümün manzarası ve insanın bu manzaraya verdiği tepkileri inceler. Adorno’ya göre, Schubert’in modülasyonları, dünyanın geçiciliğini ve insana dair yok oluş korkusunu simgelerken, neşe teması ise doğanın döngüsellığı üzerinden bir teselli sunar. Ishihama (2017), Triangles of Soul – Schubert the ‘Wanderer’ and His Music Explained by Neo-Riemannian Graphs başlıklı tezinde, Schubert’in yaşam ve ölüm arasındaki çatışmayı müzikal bir döngüsellik anlayışıyla ele aldığını ve bu döngüyü müzikal malzemenin eser boyunca tekrarıyla yansıttığını savunur.

Ulusal ve uluslararası literatür, Franz Schubert ve eserlerine ilişkin farklı boyutları detaylı bir şekilde ele almaktadır. Araştırmalar, Schubert’in müzikal yenilikçiliğini, dönemin sanatsal ve teknik bağlamında nasıl konumlandığını ve eserin Romantik Dönem repertuarındaki önemini kapsamlı bir biçimde incelemektedir. Brown (1951) ve Fisk (1989), eserin yapısal ve tematik özelliklerine odaklanırken, Ağdaş (2014) ve Önal (2010) gibi çalışmalar Schubert’in lied ve piyano formuna getirdiği yenilikleri vurgulamıştır. Hur (1997) ve Chang (2011) gibi araştırmalar ise Wanderer Fantezisi’nin teknik icra boyutları ve sonraki bestecilere etkileri üzerinde durmuş, Adorno (2005) ve Ishihama (2017) gibi eleştirmenler ise Schubert’in felsefi ve psikolojik derinliklerini analiz etmiştir.

Bu çalışmalardan farklı olarak, bu araştırma, Wanderer Fantasy D. 760'ın döngüsel yapısını, armonik yeniliklerini ve tematik bütünlüğünü analiz etmenin yanı sıra, piyanistik icra teknikleri üzerinde durarak icracılara yönelik pratik çözümler sunmayı amaçlamaktadır. Böylelikle, eser hem teknik hem de analitik açıdan kapsamlı bir şekilde ele alınarak, Schubert'in müzik tarihindeki konumu ve Wanderer Fantezisi'nin Romantik Dönem repertuarındaki yeri daha derinlemesine incelenmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 adlı eserinin müzikal analizi ve icrasında dikkate alınması gereken yorumlama öğelerini belirlemek amacıyla betimsel araştırma yöntemi ve içerik analizi kullanılmıştır. Çalışma, nitel bir araştırma deseni çerçevesinde yapılandırılmış olup, eser form yapısından pedal kullanımına kadar geniş bir perspektifte incelenmiştir.

Betimsel araştırma yöntemi, ele alınan olgunun mevcut durumunu olduğu gibi ortaya koymayı ve ayrıntılı bir biçimde tanımlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2012.). Bu yöntem sayesinde, Wanderer Fantasy D. 760'ın biçimsel özellikleri, armonik yapısı, tematik gelişimi ve Romantik Dönem müzik stilleri ile kurduğu ilişki sistematik biçimde irdelenmiştir. Betimsel araştırma yaklaşımı, incelenen şeyin ne olduğunu, nasıl yapıldığını ve hangi karakteristik özelliklere sahip olduğunu ortaya çıkarmaya yöneliktir (Çepni, 2021).

Aynı zamanda bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, yazılı veya basılı materyallerin belirli kurallara göre kodlanması, anlamlı birimlere ayrılması ve bu yolla veri elde edilmesi sürecini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2011). Analiz sürecinde, Schubert'in söz konusu eserde kullandığı temaların, armonik geçişlerin, tını ve dinamik işaretlerin yanı sıra müzikal ifade öğelerinin belirlenmesi ve kategorize edilmesi amaçlanmıştır. Bu yaklaşım doğrultusunda, eserin özellikle döngüsel form yapısı ile Romantik Dönem piyano müziğine özgü melodik, armonik ve dinamik öğelerinin analiz edilerek teknik ve yorumlama süreçlerine etkileri ortaya konmuştur.

Bu çalışmada, nota dökümanı olarak 1984 yılında Christa Landon editörlüğünde Bärenreiter yayınevi tarafından basılan *Fantasie in C major, D.760 (Op.15)* adlı urtext edisyonu kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 adlı eserinin müzikal yapısına ve icra tekniklerine ilişkin elde edilen bulgular sunulmaktadır. Eserin detaylı biçimde incelenmesi sonucunda ortaya çıkan veriler, bu bölümde alt başlıklar altında sistemli bir şekilde ele alınmıştır. Araştırma sürecinde, eserin döngüsel form yapısı, tematik materyalleri, armonik özellikleri ve tonal geçişleri ayrıntılı olarak değerlendirilmiş; bu analizler doğrultusunda piyanistlerin teknik zorlukları aşabilmelerine yönelik icra stratejileri geliştirilmiştir. Ayrıca, Schubert'in özgün piyano yazımı ve Romantik Dönem stilistik özellikleri ışığında, eserin dramatik yapısının ve anlatımsal derinliğinin korunmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

3.1. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin Müzikal Analizi

Wanderer Fantasy D. 760, Franz Schubert'in 1822 yılında bestelediği, döneminin karakteristik unsurlarını taşıyan ve "fantezi" formunun özgür yapısallığını yansıtan önemli bir piyano eseridir. "Fantezi" terimi, genellikle birbirinden farklı bölümleri serbestçe bir araya getirerek "hayal gücünün uçuşunu" temsil eden eserler için kullanılır. Bu tür eserlerde tonalite, ölçü ve tempodaki sık değişimler, eserin özgün ve yaratıcı yapısını vurgular.

Schubert, Wanderer Fantasy'yi Unfinished Symphony üzerindeki çalışmalarını bıraktıktan kısa bir süre sonra bestelemiştir. Dört bölümden oluşan eser şu tempo başlıklarını içerir: Allegro con fuoco ma non troppo, Adagio, Presto ve Allegro. Bu bölümler klasik bir sonatın temposu ve kapsamına benzer bir yapı sunmakla birlikte, hiçbir bölüm tam anlamıyla sonat formuna dayalı değildir. Eserin döngüsel yapısı, bölümler arasındaki kesintisiz geçişler ve eser boyunca yinelenen bir temayla dikkat çeker.

Tıpkı Schubert'in Trout Quintet ve Death and the Maiden Quartet gibi eserlerinde olduğu gibi, Wanderer Fantasy de bestecinin önceki bir lied'inden tematik materyal kullanır. Bu eserdeki ana tema, 1816 yılında bestelenen ve 1821'de yayımlanan Der Wanderer adlı lied'inden alınmıştır. Der Wanderer, mutluluğu arayan kederli bir gezgini anlatır. Eserin ikinci bölümünün başlangıcı, lied'den neredeyse birebir bir alıntı içerir. Bu kısım, "Die Sonne dünkt mich hier so kalt, Die Blüte welk, das Leben alt" (Güneş bana burada çok soğuk görünüyor, çiçekler solmuş, hayat yaşlı görünüyor) sözleriyle ilişkilendirilir. Bu tema, diğer bölümlerde de dönüşüme uğrayarak yeniden kullanılmıştır.

Eserin belirgin romantik özellikleri şunlardır:

- Tutkulu bir karakter, zıt duygular ve geniş bir dinamik ses aralığı,
- Lirik melodiler,
- Zengin armoniler, kromatizm içeren pasajlar ve sıkça kullanılan eksiltilmiş ve artırılmış 7'li ile 6'lı akorlar,
- Majör ve minör geçişler,
- Güçlü vurgular,
- Sık modülasyonlar, özellikle üçlüler arasında ve bazen anarmonik değişimlerle uzak tonalitelere geçiş,
- Döngüsel form yapısı.

Bu özellikler, eserin Romantik Dönem müziğinin stilistik ve anlatımsal derinliğini yansıtan bir başyapıt olmasını sağlamıştır. Schubert'in hem tematik dönüşümdeki ustalığı hem de armonik yenilikçiliği, Wanderer Fantasy D. 760'yı teknik ve sanatsal açıdan üst düzey bir eser haline getirmiştir.

3.1.1. I. Allegro Bölümünün Analizi

Bu bölüm do majör tonundadır ve serbest bir biçimsel yapıya sahiptir. 1-6. ölçüler arasında eserin ana teması do majör tonunda sunulmaktadır. Bu tema, tonik ve dominant yedili akorlarının kullanıldığı, dengeli iki adet üç ölçülük cümleden (öncül ve ardıl) oluşmaktadır. Temanın belirgin bir ritmik karakteri vardır ve üç farklı motiften meydana gelmektedir. İlk motif, Schubert'in Der Wanderer lied'inin açılış temasının dönüştürülmüş bir biçimi olup, tekrarlayan akorlarla yapılandırılmıştır. İlk cümlede tonik, ikinci cümlede ise dominant yedili akorlarının kullanıldığı bu motif, güçlü ve kararlı bir ritmik yapıya sahiptir. İkinci motif, tizleşen bir arpej hareketiyle dikkat çeker ve ilk cümlede tonik, ikinci cümlede dominant yedili akorlarını öne çıkarır. Bu motif, yükselen ses dizileriyle eserin enerjik ve hareketli yapısını desteklemektedir. Üçüncü motif ise, ilk motifin ritmik düzenini andıran bir yapıya sahiptir ancak burada üst sesler her vuruşta yarım ses yükselerek ilerler. Birinci ve üçüncü vuruşlarda armoniyle disonans oluşturan bu sesler, ikinci ve dördüncü vuruşlarda bir üst komşu sese çözülerek akor sesine bağlanır. Örneğin, 2. ölçüde si notasının do notasına, 3. ölçüde ise do diyez notasının re notasına çözülmesi gibi. Bu tematik ve armonik yapı, eserin dramatik yapısını güçlendiren ve dinamik bütünlüğünü pekiştiren önemli bir unsurdur. Şekil 1'de 1-22. ölçüler arası gösterilmektedir.

Allegro con fuoco ma non troppo

Şekil 1. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 1-22. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

Şekil 1’de görüldüğü üzere 7-17. ölçüler arasında tema, do majör tonunda bir devamlılık göstererek ilk iki motifin kullanımıyla sürdürülmektedir. Başlangıçta iki ölçülük cümleler şeklinde ilerleyen bu bölüm, tonik ve dominant akorları temel alır. 8. ölçüde VI⁷-II⁷-V derecelerinin oluşturduğu bir beşliler çemberi ilerleyişi yer almakta olup, geçici olarak sol majör tonunu işaret eder; ancak henüz kesin bir modülasyon gerçekleşmez. Bu ifade, 9-10. ölçülerde tekrar edilerek güçlendirilir ve ardından 11-12. ölçülerde bir dörtlü aralık yukarıya transpoze edilerek genişletilir. 12-13. ölçülerde beşliler çemberi ilerleyişi uzatılarak eserin la minör tonuna yönelimi belirginleşir. 14. ölçüde altıncı dereceden yedili akor (VI⁷), 15. ölçüde eksiltilmiş yedili akor ve 16. ölçüde Fransız artırılmış altılı akorun kullanımı, 17. ölçüde la minör tonunun dominant akoruna (mi majör) güçlü ve ani bir geçiş sağlar. Bu geçiş, beklenmedik bir şekilde dramatik bir sessizlikle son bulur. 18. ölçüde, la minörün dominant sesi, do majör tonunun üçüncü derecesi olarak yeniden yorumlanır ve böylece eserin ana tonalitesi olan do majöre anlık ve etkileyici bir dönüş sağlanır.

18-31. ölçüler arasında ana tema, bu kez oldukça yumuşak bir şekilde yeniden sunulmaktadır. Her üç ölçülük cümlelerin sonunda üst sesteki sekizlik sıçramayı oluşturan ek bir akorla zenginleştirilmiştir. 24-27. ölçülerde ikinci ve üçüncü motifler tekrar edilerek çeşitli biçimlerde işlenmiştir. Bu kısımda tonik ve altdominant akorları kullanılırken, düzensiz cümle uzunlukları dikkat çekmektedir. 28-31. ölçülerde ise müzikal ifade daha kararlı bir karaktere bürünmekte, ikinci ve üçüncü motifler oldukça yüksek bir dinamikte (fortissimo) ve güçlü aksanlarla icra edilmektedir. Her ölçüde yarım eksiltilmiş yedili akorlar (Re-Fa-Lab-Do veya Fa#-La-Do-Mi) kullanılmasına rağmen do majör tonunda istikrar korunmaktadır. Üçüncü motif, önceki sunumundan farklı olarak yeni bir ritmik yapı ve değiştirilmiş bir ses dizisi (Si-Do-Mi-Re) ile sunulmuştur. Burada ikili yarım ses ilerleyişi yerine yükselen bir küçük üçlü kullanılmıştır (Si-Do-Do#-Re yerine Si-Do-Mi-Re). Böylece melodik hat, tamamen konsonant bir yapı kazanarak armonik bütünlüğü sağlamaktadır.

32-46. ölçüler arasında eser, sürekli onaltılık nota akışından oluşan, fantezi tarzında bir geçiş bölümüyle devam etmektedir. Bu geçiş, ilk üç ölçüde eksiltilmiş yedili akorlarla başlamakta ve 35-37. ölçülerde giderek belirginleşen bir şekilde sol majör tonuna yönelmektedir. 38-45. ölçüler, 32-37. ölçülerin tekrarı niteliğinde başlamakla birlikte, bu kez sol majör (dominant ton) tonalitesine daha kararlı bir geçiş sağlamaktadır. Özellikle 44-45. ölçülerde görülen V-I kadansı, bu geçişi pekiştirmektedir. Ancak, bu dominant ton kullanımı kısa süreli olup, 45-46. ölçülerde sol majörün mediant sesi armoniyle desteklenmeden tekrarlanır ve bu ses, mi majör tonunun dominantı olarak yeniden yorumlanarak bir *mediant modülasyonu* gerçekleştirilir. 46. ölçüde melodi, kromatik olarak ilerleyerek bir sonraki bölüme geçişi hazırlar. Bu geçiş, eserin armonik zenginliğini artırırken, dramatik yapı ve gerilim unsurlarını da güçlendirmektedir. Şekil 2’de 33-45. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 2. Franz Schubert’in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 33-45. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

47-66. ölçüler arasında ana temanın mi majör tonunda dönüştürülmüş ve daha lirik bir karaktere bürünmüş hali sunulmaktadır. Bu bölüm, sonat formunda bir hareketin “ikinci teması” işlevini üstlenmektedir. Ana temanın birinci motifi, 47. ölçüde belirgin şekilde tanınabilirliğini korumaktadır; ancak bu kez daha yumuşak bir duygu ve dokuya sahiptir. Bu bölüm boyunca bir elde veya diğerinde sürekli sekizlik vuruşlar devam etmektedir. İkinci motif tamamen çıkarılmış, üçüncü motif ise 48. ölçüde sadece yarım seslik bir ilerlemeye (sol diyez-la) indirgenmiştir. Bu motifin ilk notası armoniyle disonans oluşturan bir *gecikme* işlevi görmektedir.

La notasına olan çözülme, bir *kaçış notası* (si) ile geciktirilir. Bu nota, üçlü aralıkla yükselir ve ardından çözülme notasına adım adım ilerleyerek, 29. ölçüde ortaya çıkan üç notalı karakteristik motifi oluşturur. Bu üç notadan oluşan motif (*motif x*) eserin geri kalan bölümünde önemli bir rol üstlenecektir. Sol el, her iki ölçülük cümlelerin sonunda yanıtlayan bir karşı melodi sunmaktadır.

Tema, 50-52. ölçülerde genişletilerek daha etkileyici ve lirik bir anlatıma ulaşır. Bu kısımda sıkça kullanılan (genellikle bağlanmış) *gecikmeler*, armonik zenginliği artırmaktadır. 52. ölçüde kısa süreli bir si majör modülasyonu gerçekleşir. “İkinci tema” 53. ölçüde bir oktav yukarıdan yeniden sunulur ve 57. ölçüden itibaren mi minör tonunda genişletilir. 60 ve 62. ölçülerde dominant akorda dayanarak geçici bir durgunluk sağlanır. 63-66. ölçülerdeki kapanış pasajı, dizisel olarak fa diyez minör (63-64. ölçüler) ve ardından mi majör tonlarında ilerleyerek sonlanır. Bu süreç, tematik ve armonik çeşitliliği derinleştirerek eserin dramatik yapısını güçlendirmektedir.

67-82. ölçüler arasında gerçekleşen bir başka *mediant modülasyonu*, eserin aniden do majör tonuna dönmesini sağlar. 67-69. ölçülerde tonik akor, kırık onaltılık notalar şeklinde duyurulur ve giderek yükselen perde ve artan dinamiklerle ilerler. Bu hareket, ana temanın hafifçe çeşitlendirilmiş bir şekilde yeniden sunulmasına zemin hazırlar. Birinci motif, önceki sunumundan bir oktav daha yüksekte icra edilirken, ikinci motif ters çevrilmiş (*inverted*) bir biçimde sunulur ve üçüncü motif bas seslere taşınır. 82. ölçüde la minör tonuna geçiş bu kez daha kararlı ve belirgin bir şekilde gerçekleştirilir. Bu süreç, eserin tematik dönüşümünü ve dramatik gerilimini güçlendirerek dinleyiciye etkileyici bir yönlendirme sunar. Şekil 3’te 66-85. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 3. Franz Schubert’in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 66-85. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

83-111. ölçüler arasında temanın “ikinci tema” varyasyonu, la minör tonunda (ilgili minör ton) bas seslerde daha enerjik bir karakterle duyulmaktadır. Bu tema, sağ elde onaltılık notalardan oluşan gam temelli bir karşı melodinin eşliğinde sunulmaktadır. Sol eldeki melodi, daha önce olduğu gibi *motif x*’i içermekte ve ayrıca 20. ölçüde yer alan bitirici sıçramayı 84., 86. ve 87. ölçülerde tekrar etmektedir. 90. ölçüden itibaren tema, ters çevrilmiş (*inverted*) bir şekilde sağ el tarafından devralınırken, onaltılık notalar sol ele

geçmektedir. 91. ölçüde başlayan bitirici sıçramalar ise artık bir tonik pedal işlevi görmektedir. 97., 99., 103. ve 104. ölçülerde yer alan kadansal dominant armoni sürekli olarak kesintiye uğramakta ya da çözümlenememektedir. *Motif x*, 100-101 ve 105-107. ölçülerde art arda kullanılarak yükselen kromatik bir dizi oluşturmaktadır. 108. ölçüde, beklenmedik bir şekilde güçlü vurgularla birlikte mi bemol majörün dominant yedili akoru duyulmaktadır. Bunu, iniş yönünde ilerleyen bir mi bemol majör gamı takip etmektedir. Mi bemol majör, la minör tonundan tam üçlü aralık uzaklıkta olduğundan, bu iki ton arasında oldukça uzak bir armonik ilişki bulunmaktadır ve bu durum, devam eden bölümle olan kontrastı belirgin şekilde vurgulamaktadır. 110-111. ölçülerde *motif x*, armonik bir eşlik olmaksızın tekrarlanmakta ve her defasında mi bemol majörün dominant sesinde sonlanmaktadır. Bu yapı, eserin dramatik gerilimini artırarak gelecek bölüme etkili bir geçiş hazırlar. Şekil 4'te 97-112. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 4. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 97-112. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

112-133. ölçüler arasında ana temanın mi bemol majör tonunda lirik bir dönüşümü sunulmaktadır. Her ölçü, ana temanın üçüncü motifinden türetilmiş olan *motif x* ile başlamakta olup, birinci ve ikinci motifler tamamen yok edilmiştir. Her ölçüdeki ilk melodi sesi genellikle disonanslıdır; 112-119. ölçülerde bas sesiyle birlikte bir *triton* oluşturarak, araya bir *kaçış notası* yerleştirilip yarım ses yukarı çözülmektedir. Bu yapı, 48. ölçüde ortaya çıkan üç notalı karakteristik motifin bir devamıdır. İfade dolu bu disonanslar ve hafifçe senkoplu ritim, bu bölüme özlem dolu bir anlatım kazandırmaktadır. Sol elde, tüm bölüm boyunca onaltılık kırık akor eşliği sürmektedir. 120-123. ölçülerde müzik, dizisel olarak do minör (120-121. ölçüler) üzerinden la bemol majör tonuna geçmektedir. Her ölçünün başındaki yükselen aralıklar artık daha geniştir; üçlü yerine yedili veya beşli aralıkların kullanımı, melodiyi daha geniş ve etkileyici bir yapıya kavuşturmaktadır. Dönüştürülmüş tema, 124. ölçüden itibaren bir dörtlü yukarı transpoze edilerek la bemol majör tonunda yeniden sunulmaktadır. Ardından, müzik dizisel olarak fa minör (128-129. ölçüler) üzerinden re bemol majör tonuna ilerlemektedir. Bu geçişler, temanın armonik ve melodik açıdan zenginleşmesini sağlayarak eserin duygusal yoğunluğunu artırmaktadır. Şekil 5'te 112-124. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 5. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 112-124. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

134-142. ölçüler arasında ana temanın birinci ve ikinci motifleri, güçlü bir şekilde re bemol majör tonunda geri dönmektedir. Bu bölümde I (132-133. ölçüler), VI (134-135. ölçüler), IV ve düşürülmüş ikinci derece (*Napoliten*) akorları (136 ve 138. ölçüler) ile V⁷ (137 ve 139. ölçüler) akorları kullanılarak armonik bir zenginlik sağlanmaktadır. 140. ölçüde ise re bemol majör tonunun IV ve düşürülmüş ikinci derece (*Napoliten*) akorları, anarmonik yazımlarla birlikte kullanılarak kısa süreliğine sol majör tonuna geçiş yapılır. 143. ölçüde sol majör akoru, do minör tonunun dominantı olarak yeniden yorumlanarak eserin armonik ilerleyişinde dikkat çekici bir geçiş işlevi görür.

143-165. ölçüler arasında, ana temanın kısaltılmış ve ters çevrilmiş hali (90-91. ölçüleri hatırlatır şekilde), güçlü bir bitiş akor sıçraması (*forzando*) ile birlikte do minör tonunda sunulmaktadır. Melodi, dominant ses üzerinde başlar ve giderek alçalan bir hareket sergiler. Bu süreçte, 144., 146., 148. ve 149. ölçülerde olduğu gibi sıkça kullanılan *gecikme* süslemeleri dikkat çeker. 148. ölçüde *Napoliten altılı* akoru kullanılarak armonik zenginlik sağlanır ve 151. ölçünün sonunda yer alan *İtalyan artırılmış altılı* akoru, dominant akora güçlü bir şekilde geri dönüş sağlar. 152. ölçüden itibaren ters çevrilmiş tema, sol elde süslemelerle zenginleştirilerek yeniden sunulur. 161-165. ölçülerde ise, taklitçi kontrpuan tekniği kullanılarak do minör tonunda VI⁶-V ilerleyişi tekrarlanır. Bu armonik yapı, eserin dramatik etkisini artırarak gerginliği ve çözülmeyi ustalıkla dengeler.

165-188. ölçüler arasında do minör tonunun dominant sesi, 165-166. ölçülerde tekrarlanır; ancak beklenen çözümlenme tonik akora ulaşmaz. 167. ölçüde ani bir şekilde duyulan eksiltilmiş yedili akor, armonik ilerleyişin yönünü değiştirir ve eserin geri kalan kısmı, *Adagio* bölümüne hazırlık olarak do diyez minör tonuna doğru ilerler; ancak tonik akor hâlâ kullanılmaz. 176. ölçünün sonunda yer alan *Fransız artırılmış altılı* akoru, 177. ölçüde dominant akora geçişi sağlar ve bu ilerleyiş, 178-188. ölçüler boyunca tekrarlanarak sürdürülür. Bu armonik döngü, eserin dramatik gerilimini artırırken, yaklaşan *Adagio* bölümüne güçlü bir hazırlık oluşturur. Şekil 6'da 167-189. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 6. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 167-189. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

3.1.2. II. Adagio Bölümünün Analizi

Bu bölüm, *Der Wanderer lied*'iyle aynı ton olan do diyez minör tonunda ve serbest bir rondo formunda yazılmıştır. Schubert, bu formu geleneksel kalıplardan bağımsız bir şekilde kullanarak tematik çeşitliliği ve dramatik geçişleri ön plana çıkarmıştır.

189-196. ölçüler arasında bölümün ana teması do diyez minör tonunda sunulmaktadır. Bu tema, *Der Wanderer lied*'inden neredeyse doğrudan alınmış olup, melodisi hafifçe sadeleştirilmiş ve armonisi daha zengin ve dolgun bir hale getirilmiştir. Ritmik akor motifi, birinci bölümün başlangıcını anımsatmaktadır. Melodi, çoğunlukla ana üçlü akorlarla armonize edilen iki adet dört ölçümlük cümleden oluşmaktadır. İlk cümlenin en yüksek sesi, 191. ölçüde bir eksiltilmiş yedili akorla desteklenmiş ve 192. ölçüde V7-I kadansına yönlendirilmiştir. İkinci cümle, birincisiyle benzer şekilde başlamakta ancak 195. ölçüde biraz daha yüksek bir perdeye ulaşarak 196. ölçüde sol majör (dominant ton) tonalitesine modüle etmektedir. 195-196. ölçülerde armoni, bas seslerde do diyez-fa diyez-si-mi ilerleyişiyle beşliler çemberi doğrultusunda yeni tonik akora geçiş yapmaktadır. Şekil 7'de 189-197. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 7. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 189-197. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

197-206. ölçüler arasında ana temanın devamı, üçlü aralık yukarıya transpoze edilerek mi majör tonunda sunulmaktadır ve bu bölümde yumuşak bir onaltılık nota eşliği dikkat çekmektedir. 198. ölçüdeki melodi, şarkıdan alınan bir başka alıntıdır; tekrarlayan "*Ich wandeln still*" motifi, mi majör tonunun dominant akoru üzerinde durulamaktadır. 199. ölçüde müzik yeniden do diyez minör tonuna dönmektedir. 200-201. ölçülerde kullanılan artırılmış altılı akorlar, sürekli olarak dominant akora yönelerek birinci bölümün sonunu hatırlatmaktadır. 202-206. ölçüler, 197-201. ölçülerin hafifçe çeşitlendirilmiş bir tekrarını oluşturur

ve 205-206. ölçülerde do diyez minör tonunda V⁷-I kadansı ile sonlanır. Ancak bu kadans, kesin bir durulma hissi vermez; 206. ölçüdeki tonik akor, bir geçiş işlevi görerek sonraki pasajın başlangıcıyla doğrudan bağlantı kurar. Şekil 8'de 198-207. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 8. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 198-207. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

206-214. ölçüler arasında yer alan *Episode 1*, do diyez minör tonunda devam etmekte olup, tonik akor üzerinde başlar ve karanlık ve gergin bir atmosfer yaratır. 206-209. ölçülerdeki armonik ilerleyiş, birinci bölümün 320-327. ölçülerini andırmaktadır. 208. ölçüde *Napoliten altılı* akoru ve 209. ölçünün sonunda *Fransız artırılmış altılı* akoru kullanılarak her iki durumda da dominant akora geçiş sağlanmaktadır. 210-214. ölçülerde ise sürekli onaltılık ritim eşliğinde, akor temelli bir doku sağ el ve sol el arasında dönüşümlü olarak ilerler ve sık sık dominant akora dönülerek gerilim artırılır. Bu bölüm, eserin dramatik yapısını güçlendirirken armonik çeşitlilikle birlikte dinamik bir devamlılık sağlar.

215-222. ölçüler arasında ana tema, hafifçe çeşitlendirilmiş bir şekilde geri dönmektedir. Bu kez tema, do diyez majör tonunda (tonik majör) başlamakta olup, melodi oktavlar halinde, altılı grup halinde çalınan kırık akorların eşliğinde sunulmaktadır. İkinci cümle, 219-221. ölçülerde do diyez minör tonunda başlayarak önceki gibi mi majör tonuna modüle etmektedir. Eşlik partisi ise, tekrarlayan akorlar ve vurgulu yardımcı notalarla daha hareketli ve gergin bir ifade kazanmaktadır. Bu yapı, temanın önceki sunumuna göre daha enerjik ve yoğun bir karakter kazanmasını sağlamaktadır. Şekil 9'da 215-221. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 9. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 215-221. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

223-230. ölçüler arasında, 215-222. ölçülerin çeşitlendirilmiş bir tekrarı sunulmaktadır. Bu tekrar, bir oktav daha aşağıdan başlamaktadır ve bu kez otuzikilik notalardan oluşan kırık akor eşliğiyle desteklenmektedir. 227-230. ölçülerde melodi, sol elin üst seslerinde sadeleştirilmiş bir biçimde sunulurken, sağ elde yeni bir

gam temelli karşı melodi altmışdörtlük notalarla işlenmektedir. Bu değişikliklere rağmen, alttaki armonik yapı korunarak temanın bütünlüğü ve eserin dinamik akışı sürdürülmektedir.

231-237. ölçüler arasında yer alan *Episode 2*, yoğun ve gergin bir karaktere sahiptir ve başlangıçta sürekli altmışdörtlük notalarla ilerlemektedir. 231. ölçüde kullanılan eksiltilmiş yedili akor, belirgin bir dinamik artış sağlayarak dramatik bir etki oluşturur. 232-235. ölçülerde üst ses, yarım ses yükselerek ilerler ve ardışık V7-I kadanslarıyla armonize edilir (232. ölçüde mi majör ve fa diyez majör, 233. ölçüde la bemol majör ve si bemol majör gibi). 236-237. ölçülerde noktalı ritimlerin yer aldığı pasaj, do diyez minör ile fa diyez minör tonaliteleri arasında armonik bir belirsizlik yaratır. 237. ölçüde do diyez majörde gerçekleşen V7-I kadansı bu belirsizliği tamamen ortadan kaldırmaz, çünkü ölçünün sonunda duyulan tremolo, do diyez majör akorunun tonik mi yoksa dominant mı olduğu sorusunu yeniden gündeme getirir. Şekil 10'da 231-234. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 10. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 231-234. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

238-245. ölçüler arasında ana tema, hafifçe kısaltılmış bir şekilde yeniden sunulmaktadır. Tema, 238. ölçüde eksiltilmiş yedili akorla başlamakta ancak 239. ölçüde daha belirgin bir şekilde do diyez majör tonalitesi ortaya çıkmaktadır. 240. ölçünün sonunda ise önceki bölümlerde olduğu gibi belirsiz bir etki yaratan tremolo tekrar duyulmaktadır. 241. ölçüden itibaren tema, üçlü aralık yukarıya transpoze edilerek yeniden sunulmakta ve yine eksiltilmiş yedili akorla başlamaktadır. 242. ölçüden itibaren ise tema, daha net bir şekilde mi majör tonunda ilerlemektedir. Son üç ölçüde (243-245), mi majör tonunun I ve iv (minör altdominant) akorları arasında dönüşümlü geçişler gerçekleşir. Melodi, mi majör tonalitesinin üçüncü derecesi olan sol diyez notasına ulaşarak sona erer. Sol elde altmışdörtlük süslemeler devam ettiği için bölüm tam anlamıyla sonlanmış bir izlenim vermez. Bu *sol diyez* sesi, *Presto* bölümünün başında anarmonik olarak *la bemol* şeklinde yeniden yorumlanarak eserin devamındaki geçişi hazırlar. Şekil 11'de 243-245. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 11. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 243-245. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

3.1.3. III. Presto Bölümünün Analizi

Bu bölüm, iki trioya sahip bir scherzo formunu andırmaktadır ve la bemol majör tonunda başlamaktadır. Bu yapı, geleneksel scherzo formundan esinlenerek hafif ve hareketli bir karakter sunarken, aynı zamanda tematik çeşitlilik ve kontrast sağlayan iki farklı trio bölümüyle zenginleştirilmiştir. La bemol majör tonundaki başlangıç, esere parlak ve enerjik bir giriş kazandırırken, sonraki bölümlerde dinamik geçişler ve armonik çeşitlilik ön plana çıkar.

245-274. ölçüler arasında *scherzo* teması, la bemol majör tonunda *Fantasy* eserinin ana temasının belirgin bir dönüşümü olarak sunulmaktadır. Hareket, inişli bir tonik üçlünün alt komşu notayla desteklenerek çalındığı eğlenceli bir iki ölçülük girişle başlar. Bu motif, bölüm boyunca tekrarlayan karakteristik bir tema olarak karşımıza çıkacaktır. Asıl tema, 247-258. ölçülerde dengeli iki adet altı ölçülük cümle olarak geri dönmektedir. Bu cümleler, birinci bölümde olduğu gibi tonik ve dominant yedili akor geçişlerini kullanmaktadır. Birinci motif artık kısa ve kesik notaların ardından gelen vurgulu bir notayla karakterize edilen belirgin bir ritmik yapı ile duyulmaktadır. Üçüncü motif ise hafifçe sadeleştirilmiş bir şekilde işlenmiştir. Tema, 259. ölçüden itibaren giriş motifinin baskın olduğu bir dizi halinde devam etmektedir. Bu bölümde geçici olarak re bemol majör (259-260. ölçüler), si bemol minör (261-262. ölçüler) ve la bemol minör (265-269. ölçüler) tonalitelerine yönelimler görülmektedir. 269-270. ölçülerdeki kromatik bas yürüyüşü ve 271-272. ölçülerde kullanılan *Fransız artırılmış altılı* akoru, 273-274. ölçülerde la bemol minör/majör tonunun dominant akoruna güçlü bir şekilde dönüş sağlar. Bu armonik geçişler, eserin hareketli ve zengin yapısını desteklerken, *scherzo* bölümünün enerjik karakterini de ön plana çıkarmaktadır. Şekil 12'de 245-278. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 12. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 245-278. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

275-302. ölçüler arasında *scherzo* teması, la bemol majör tonunda yeniden sunulmaktadır ve önceki sunumuna kıyasla çok daha yumuşak bir dinamikle başlamaktadır. Dizisel ilerleyişte küçük değişiklikler yapılmış olsa da alttaki armonik yapı korunmuştur. Bu durum, temanın karakteristik yapısını sürdürürken farklı bir duyusal etki yaratır.

303-322. ölçüler arasında geçiş bölümü yer almakta olup, birinci motifin ritmik yapısını oluşturan kısa ve vurgulu notalar, üçlemler halinde çalınan arpej şeklindeki eksiltilmiş yedili akorlarla dönüşümlü olarak sunulmaktadır. 316. ölçüden itibaren do diyez majör tonuna modülasyon gerçekleşir ve bu geçiş, sonraki bölüm için bir hazırlık niteliği taşır.

323-350. ölçüler arasında birinci trio teması do diyez majör tonunda duyulmaktadır. Bu tema, zarif ve vals benzeri bir karaktere sahiptir ve çoğu ölçüde birinci motifin kısa ve vurgulu ritmik yapısı kullanılmıştır. Tema, iki sekiz ölçülük cümleden oluşmaktadır ve 328-329. ölçülerde II⁶-V⁷ kadansı, 337-338. ölçülerde ise V⁷-I kadansı ile desteklenmektedir. Tema, 339. ölçüden itibaren dizisel olarak devam etmekte ve melodi bu kez bas seslere taşınmaktadır. Bu ilerleyiş sırasında eser, mi bemol minör (339-342. ölçüler), fa minör (343-346. ölçüler) ve la bemol minör (347-350. ölçüler) tonlarına geçiş yaparak zengin bir armonik yapı sunmaktadır. Bu süreç, tematik çeşitlilik ve armonik derinlik açısından eserin bütünlüğünü güçlendirmektedir. Şekil 13'te 303-323. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 13. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 303-323. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

351-374. ölçüler arasında geçiş bölümü yer almakta olup, başlangıçta eksiltilmiş yedili akorları kullanılarak 303-322. ölçülerdeki geçişe benzer bir yapı sergilemektedir. 359-362. ölçülerde *Alman artırlmış altılı* akoru, 363. ölçüde la bemol minör tonunun dominant akoruna geçiş sağlar. 364-374. ölçülerde ise tonik ve dominant armonileri, dominant pedal üzerinde dönüşümlü olarak kullanılarak güçlü bir armonik yapı oluşturulmuştur. 375-404. ölçüler arasında *scherzo* teması, la bemol majör tonunda tekrar duyulmaktadır. Bu tekrar, 247-274. ölçülerdeki temaya oldukça benzemekte olup, son iki ölçüdeki motifler tekrarlanarak temasal bütünlük güçlendirilmiştir.

405-422. ölçüler arasında birinci *trio* teması bu kez la bemol majör tonunda yeniden sunulmaktadır. Bu sunum, 323-338. ölçülerde yer alan temanın bir küçük üçlü aralık aşağıya transpoze edilmiş hâlidir. 421-422. ölçülerde V⁷-I kadansı ile güçlü bir kapanış yapılmaktadır. 423-430. ölçüler arasında geçiş bölümü yumuşak ve sakin bir karakterdedir. 425. ölçüden itibaren birinci bölümden alınan *motif x* tekrar duyulmakta ve ikinci *trio* teması ile re bemol majör tonuna geçiş için hazırlık yapılmaktadır. Şekil 14'te 402-433. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 14. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 402-433. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

431-458. ölçüler arasında ikinci *trio* teması re bemol majör tonunda sade ve içten bir ifadeyle sunulmaktadır. *Motif x*, bu bölümde yoğun bir şekilde kullanılmaktadır (431., 433., 435. ölçülerde olduğu gibi). Birinci bölümde olduğu gibi, motifin ilk sesi armoniyle disonans oluşturur ve bir *geçiş notası* aracılığıyla yarım ses yukarıya çözülür (örneğin, 431. ölçüde disonans oluşturan sol sesi, si bemol üzerinden la bemole çözülür). Armonik yapı, ağırlıklı olarak tonik ve dominant yedili akorlarından oluşmaktadır. 437-438. ölçülerde kısa süreliğine la bemol majör tonuna modülasyon gerçekleşir. 443. ölçüden itibaren tema re bemol majör tonunda yeniden sunulur ve 455-458. ölçülerde fa minör tonuna modüle edilerek devam eder. 459-488. ölçüler arasında ise ara bölüm yer almakta ve re bemol majör tonuna dönüş için hazırlık yapılmaktadır. Bu bölümde si bemol minör (459-462. ve 467-474. ölçüler) ve sol bemol majör (475-485. ölçüler) tonlarına kısa süreli geçişler yapılır; ancak bu tonalitelerde tam olarak kalınmaz. 465. ölçüde *artırılmış altılı* ve 487. ölçüde *eksiltilmiş yedili* akorları, her iki durumda da re bemol majör tonunun dominant akoruna geçişi sağlar. Şekil 15'te 454-489. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 15. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 454-489. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

489-512. ölçüler arasında ikinci *trio* teması tamamen re bemol majör tonunda yeniden duyulmaktadır. Bu bölümde 499-500. ve 511-512. ölçülerde gerçekleşen V^7-I kadansları, temanın armonik bütünlüğünü güçlendirmektedir. 513-520. ölçüler arasında geçiş bölümü yer almakta olup, la bemol majör tonuna dönüş sağlanmaktadır. Bu bölümde sürekli olarak birinci motifin ritmik yapısı kullanılmakta ve genişletilmiş bir *Napoliten (Iib)-V⁷* ilerleyişi oluşturulmaktadır. Şekil 16'da 489-523. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 16. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 489-523. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

521-563. ölçüler arasında birinci *scherzo* teması la bemol majör tonunda yeniden sunulmaktadır. Açılış cümleleri değişmeden korunmuş olsa da dizisel ilerleyiş farklı bir karakter sergilemektedir. Bu süreçte eser, la minör (534-537. ölçüler), si bemol minör (538-540. ölçüler) ve si minör (541-542. ölçüler) tonlarından geçerek do minör tonuna yönelmektedir. 545-552. ölçüler, 267-274. ölçülerin do minöre transpoze edilmiş hâliyle benzerlik göstermekte, ancak 553. ölçüden itibaren pasaj kararsız bir şekilde devam ederek la minör, si minör, do diyez minör ve re minör tonlarına yükselmektedir. Şekil 17'de 531-564. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 17. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 531-564. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

564-597. ölçüler arasında kapanış bölümü, bu bölümün ilk geçiş bölümüyle benzer karakterdedir ve eksiltilmiş yedili akorlarla başlamaktadır. Bas yürüyüşü, yarım ses yükselerek ilerler ve çalkantılı armoniler eşliğinde 571. ölçüden itibaren do majör tonuna yönelir. 586-593. ölçülerde uzun süreli *Alman artırlmış altılı* akoru kullanılır ve 594-596. ölçülerde do majör tonunda bir *kadans 6/4* ve dominant akoruna geçiş sağlanır.

3.1.4. IV. Allegro Bölümünün Analizi

Bu bölüm, do majör tonunda *fugato* tarzında yazılmıştır. *Fugato*, tam anlamıyla bir füğ olmamakla birlikte, füğ tekniklerinin serbestçe uygulandığı bir müzikal yapıdır.

598-630. ölçüler arasında bölüm, do majör tonunda bir *füğ* açılışı ile başlar. Sekiz ölçülük ana tema, sol elde oktavlar halinde sunulmaktadır. Tema, ana temanın birinci ve üçüncü motiflerinin ardışık kullanımı

üzerine kuruludur. Birinci motif, 598. ve 600. ölçülerde olduğu gibi olduğu gibi duyulurken, ikinci motif 599. ve 601. ölçülerde hafifçe değiştirilmiş bir biçimde işlenmiştir. 602. ölçüde birinci motif, eksiltilmiş yedili akorunun armonik desteğiyle çeşitlendirilmiş ve 603. ölçüde yarım ses aşağıya taşınarak tekrarlanmıştır. 604-605. ölçülerde temaya kısa bir kuyruk eklenmiştir.

606-613. ölçülerde sağ el, ana temanın tam bir beşli yukarı transpoze edilerek sunulduğu gerçek yanıtı (*real answer*) çalmaktadır. Bu sırada sol el, karşı tema (*countersubject*) ile eşlik etmektedir. Her iki el de oktavlar halinde ilerlemektedir. 612-613. ölçülerde kısa süreliğine sol majör tonuna modülasyon gerçekleşmekte, ardından 614. ölçüde kısa bir *codetta* ile do majör tonuna dönüş sağlanmaktadır. 615-621. ölçülerde tema, sağ el tarafından yeniden sunulmakta ve sol elde çoğunlukla üçlü veya altılı aralıklarla ilerleyen karşı tema eşlik etmektedir. 622-629. ölçülerde tema son kez sol el tarafından yinelenmekte, sağ el ise akor yapısında karşı tema ile desteklemektedir. Temanın her yeni girişinde perde aralığının kademeli olarak genişlemesi ve doku yoğunluğunun artması, her ne kadar yalnızca iki bağımsız ses çizgisi kullanılsa da eserde güçlü bir *füg* dokusu izlenimi yaratmaktadır. Şekil 18’de 598-616. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 18. Franz Schubert’in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 598-616. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

631-640. ölçüler arasında bölüm, sol elde ana temanın 603. ölçüsündeki motifin kullanıldığı bir *episode* ile devam etmektedir. Sağ elde ise sürekli onaltılık arpejlerle eşlik edilmektedir. Bu bölüm do majör tonunda başlamakta ve 631. ve 633. ölçülerde eksiltilmiş yedili akorlar kullanılmaktadır. 635. ölçünün sonundan itibaren sol majör tonuna yönelmekte ancak bu tona tam olarak ulaşmamaktadır. 639. ölçüde duyulan sol majör üçlüsü, 640. ölçüde *Alman artırılmış altılı* akoruna dönüşerek si minör tonuna geçiş sağlamaktadır.

641-648. ölçüler arasında *episode* bölümü devam etmekte olup, ellerin işlevleri değişmektedir. Sağ el, önceki temanın ters çevrilmiş hâlini çalarken (tekrarlayan notalar ve ardından gelen yükselen bir sıçrama), sol el eşlik etmektedir. Bu bölüm si minör tonunda başlamakta ve ardışık olarak la majör (642. ölçü), sol majör (643-645. ölçüler), fa majör (646. ölçü) ve mi minör (647-648. ölçüler) tonlarından geçerek armonik çeşitliliği artırmaktadır. Şekil 19’da 632-647. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 19. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 632-647. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

649-658. ölçüler arasında *episode* bölümü, ana temanın 601. ve 603. ölçülerinden alınan motiflerin ve karşı temanın dizisel olarak kullanılmasıyla sona ermektedir. Bu süreçte eser, 649. ölçüde la minör ve 651. ölçüde si minör tonalitelerinden geçmektedir. 651-654. ölçülerde ise bir dizi eksiltilmiş yedili akor kullanılarak gerilim artırılmaktadır. 655-658. ölçüler, birinci bölümün 611-614. ölçülerini anımsatmakta, ancak bu kez do majör tonuna transpoze edilmiş şekilde sunulmaktadır. 659-666. ölçüler arasında ana temanın güçlü bir tekrar sunumu gerçekleştirilir. Sol elde tema, sağ elde ise kırık akor dokusunda karşı tema do majör tonunda sunulmaktadır. Tema, 666. ölçünün sonunda dominant ses üzerinde sonlanmakta ve bu durum yaklaşan bir kadansın hazırlığını hissettirmektedir. Şekil 20'de 647-658. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 20. Franz Schubert'in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 647-658. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

667-720. ölçüler arasında yer alan uzun kapanış bölümü, beklenen kadansı sürekli olarak geciktirir ancak tamamen do majör tonundan uzaklaşmaz. 668-669 ve 672-675. ölçülerde sıkça kullanılan eksiltilmiş yedili akorlar, 670 ve 676-677. ölçülerde çözümlenmemiş kadans ilerleyişlerine yol açar. 678-685. ölçülerde, ana temanın son iki ölçüsü, bas seslerde yükselen bir dizi hâlinde kullanılarak dizisel bir ilerleyiş sunar ve bu pasaj do majörde başlar ve yine do majörde sonlanır. 686-687. ölçüler, birinci bölümün 609-610. ölçülerini hatırlatan beşliler çemberi üzerinde ilerleyen yedili akor dizilerini içerir. 688. ölçüde gerçekleşen dominant armoni, 689. ölçüde tonik akora bağlanır; ancak bu kadans hâlâ tamamlanmış hissi vermez. Benzer bir durum, 694-695 ve 703-704. ölçülerde dizisel ilerlemelerin sonunda tekrar eder. 704-713. ölçüler, çoğunlukla tonik ve dominant armonileri üzerine kurulmuş olup, zaman zaman artırılmış altılı akorlarla süslenmiştir. Perde ve dinamikler giderek artar ve nihayet 710-711. ölçülerde güçlü bir V-I kadansına ulaşılır.

711-720. ölçüler arasında, tonik akor uzun süre devam etmekte ve 716-718. ölçülerde dominant ya da eksiltilmiş (*dim7*) akorlarla dönüşümlü olarak işlenmektedir. Bu armonik geçişler, eserin dinamik gerilimini sürdürerek güçlü bir kapanışa zemin hazırlar. Eserin coşkulu ve enerjik havası, son ana kadar korunarak etkileyici bir şekilde tamamlanır. Şekil 21’de 712-720. ölçüler arası gösterilmektedir.

Şekil 21. Franz Schubert’in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin 712-720. Ölçüleri Arası, (Schubert, 1984).

3.2. Franz Schubert’in Wanderer Fantasy D. 760 Adlı Eserinin İcrasında Teknik Zorluklar, Pedal Kullanımı ve Müzikal İfade Üzerine Değerlendirmeler

Birinci bölümün (Allegro) icrasında karşılaşılan en temel teknik güçlük, Schubert’in tematik yapısında sıkça başvurulan akor tekrarları ve geçiş pasajlarıdır. Eserin başında sunulan ana tema hem tonik hem de dominant yedili akorlarını sık kullanarak piyanistin bilek ve el koordinasyonunu zorlarken, aynı zamanda net ve dolgun bir klavye dokunuşu gerektirir. Özellikle ilk motifte görülen tekrarlayan akorlar ve ikinci motiftaki arpejler, sağ elin seri hareketlerine ihtiyaç duyar. Bunun yanı sıra, üçüncü motifin yarım seslik disonans çözümleri piyanistin parmak hâkimiyetini ve nüans kontrolünü öne çıkarır. Eserde yer alan sık modülasyonlar teknik bakımdan ani çeviklik istemekte, piyaniste hem klavye üzerindeki konumunu hızla değiştirme hem de armonik yönelimleri ifade edebilme sorumluluğu yüklemektedir.

Pedal kullanımı, Allegro bölümünde özellikle armonik renkleri korumak ve pasajlar arasındaki geçişleri yumuşatmak açısından büyük önem taşır. Örneğin, 14-17. ölçüler arasında la minöre doğru yönelirken kullanılan altıncı derece yedili akor, eksiltilmiş yedili akor ve Fransız artırılmış altılı akor gibi gerilimli armonik öğelerin berrak duyulabilmesi için pedalin kontrollü ve kısa süreli kullanılması gerekir. Bu sayede disonansların çözülmesi net işitilebilir ve bir sonraki armonik durağa pürüzsüzce ulaşılır. Ayrıca, 32-46. ölçülerdeki sürekli onaltılık nota akışı sırasında, pedala gereğinden fazla basmak seslerin bulanıklaşmasına yol açabilir. Dolayısıyla, icracı her armonik değişime duyarlı davranarak kısa pedal geçişleri ve temiz artikülasyon arasında denge kurmalıdır.

Müzikal ifade yönünden bakıldığında, Allegro bölümündeki tematik kontrastlar piyanistin dinamikleri ince ince şekillendirmesini gerektirir. Başlangıçtaki güçlü ve kararlı karakter, fortissimo vurgularla yoğunlaştırılırken 18-31. ölçüler arasında tekrar sunulan ana temanın daha yumuşak dokusuna geçerken icracı kademeli dinamik geçişlerle dinleyiciyi yönlendirmelidir. Üçüncü motifin disonanslara dayalı yapısı, gerilim ve çözülme anlarını belirginleştirerek esere dramatik bir boyut kazandırır. Bunun yanı sıra, 47-66. ölçüler arasındaki “ikinci tema” işlevindeki mi majör pasajlarının lirik karakteri, kantilena hissiyle yorumlanmalı; yüksek tınılardaki sekizlik vuruşların aşırı sertlikle değil, akıcı bir legato anlayışıyla icra edilmesi eserin romantik ifadesini destekleyecektir.

Adagio bölümünde, teknik açıdan en dikkat çekici unsur, eserin yavaş ve dingin karakterine rağmen yoğun armonik hareketlilik ve anlık dinamik değişimlere sahip olmasıdır. Do diyez minör tonundaki başlangıç, özellikle piyanistin güçlü bir bas kontrolü ve ince pedal yönetimi gerektirir; zira yavaş tempoda (adagio) ilerleyen ezgideki eksiltilmiş yedili ve artırılmış altılı akorların tınlaması, pedalin fazla basılması halinde bulanıklaşabilir. Burada, özellikle fp (fortepiano) gibi ani geçişlerin bulunduğu ölçülerde pedalı sıkça değiştirmek ve bas-soprano çizgisini berrak biçimde korumak, icracının temel sorumluluklarından biridir. Buna ek olarak, 206-214. ölçüler arasında görülen aralıksız onaltılık ritim ve akor temelli dokuda, el pozisyonunu sık sık değiştirmek gerekir. Yavaş karakterli bu bölümde hızlı ellilik veya altmışdörtlük geçişler tam kontrol ve ekonomik bir el tekniğiyle desteklenmelidir.

Müzikal ifade yönünden bakıldığında, Adagio'nun "Der Wanderer" lied'indeki duygusallığı taşıyan tematik yapısı, içten ve lirik bir yorum talep eder. Örneğin, 231-237. ölçülerdeki yoğun ve gergin pasajlar, armonik belirsizlik ile noktalı ritimler sayesinde dramatik bir yükseliş hissi yaratırken, piyanistin "poco a poco" ifadesini dikkate alarak gerilimi adım adım artırması önemlidir. Sıkça kullanılan tremolo notasyonunun ise gizemli ve kararsız bir atmosfer yarattığı unutulmamalı; pedalla desteklenen kısa titreşimlerin bölümü büsbütün romantik bir havaya büründürdüğü göz önünde bulundurulmalıdır. Bu süreçte "fortepiano" gibi ani vurguları doğru zamanda uygulamak, karakteristik müzikal anları vurgularken eserin bütünselliğini korur. Adagio'nun derin lirik niteliğini aktarabilmek için her ölçüdeki armonik katmanların net duyulmasını sağlamak, nefes alır gibi doğal bir rubato anlayışıyla ifadeyi zenginleştirmek ve büyük tonal geçişleri yumuşak kadanslarla birbirine bağlamak, başarılı bir icranın anahtarı olacaktır.

Presto bölümünün icrasında en belirgin teknik güçlük, Scherzo formunu andıran bu bölümün yüksek temposu ve hızlı geçişlerle dolu yapısından kaynaklanır. Özellikle girişteki kısa, kesik notalara dayalı ritmik motifler ve peşi sıra gelen arpeji eksiltilmiş yedili akorlar, bilek esnekliği ve parmak kontrolü açısından zordur. La bemol majör tonunda başlayan bölümde piyanist, hafif ve net bir dokunuş sağlamalı; sıkça kullanılan kromatik bas yürüyüşleri ve modülasyonlar sırasında eller arasındaki koordinasyona özen göstermelidir. Öte yandan, bölümün ilerleyen kısımlarında (örneğin, 303-322. ölçülerdeki geçiş bölümü veya 431-458. ölçüler arasındaki re bemol majör Trio teması) ani karakter değişimleri teknik açıdan çevikliği ve serbest, akıcı bir legato anlayışını gerektirir. Bas seslerin yer yer öne çıktığı pasajlarda ise, sol eldeki hareketli figürlerin eşlik dokusu içinde kaybolmaması adına dikkatli bir denge kurulmalıdır.

Pedal kullanımı bakımından Presto bölümü, hızlı tempoya rağmen armonik renklerin net duyulmasını gerektirir. Kısa motiflerin ve sık modülasyonların bulunduğu bu hareket boyunca, pedalı gereğinden uzun süre basmak tınların bulanıklaşmasına yol açabilir. Özellikle trio temalarında (323-350. ölçüler ve 431-458. ölçüler) daha lirik ve "vals benzeri" bir anlatım yakalamak adına, her akor veya armonik değişimde kısa pedal ataklarıyla temiz bir ses rengi korunmalıdır. Bazı geçiş noktalarında (örneğin, 359-362. ölçülerdeki Alman artırılmış altılı akorlar veya 564-597. ölçülerdeki kapanış bölümü) ani gerginlikleri vurgulamak için pedal yardımıyla yaratılan küçük yankılar, dramatik etkiyi artırır. Ancak bu dozun iyi ayarlanması, scherzo karakterinin akıcı enerjisini korurken gereksiz yankılanmayı önlemek için önemlidir.

Son bölümde, Schubert'in fugato tarzını kullanması icracıya çok sesli yazı ve tematik dönüşümleri net bir şekilde ortaya koyma sorumluluğu yükler. Özellikle 598-630. ölçüler arasında sol elde sunulan ana temayı sağ eldeki gerçek yanıt (real answer) ve karşı tema (countersubject) ile dengede tutmak, ellerin bağımsızlığını ve ses katmanlarının berraklığını gerektirir. Tema farklı kayıtlarda tekrarlandıkça, piyanist her yeni girişte armonik ve dinamik vurguyu doğru zamanlamayla ayarlamak durumundadır. Ayrıca, 631-658. ölçüler arasında sık kullanılan eksiltilmiş yedili ve artırılmış altılı akorlar, yoğun gerilim ve sürekli devinim hissi yaratarak hızlı el pozisyonu değişimleri ve konsonans-disonans geçişlerinde özenli pedal kullanımını gerekli kılar.

Eserin 667-720. ölçüleri arasındaki kapanış bölümü, teknik ve ifadesel açıdan zirve noktalarından biridir. Beklenen kadansların geciktirilmesiyle oluşan sürekli gerilim, icracının dinamikleri kademeli olarak yükseltmesini ve armonik ivmeyi kesintisiz sürdürmesini zorunlu kılar. Pedal kullanımında, çoksesli dokunun netliğini korumak amacıyla kısa ve sık pedal geçişlerine başvurmak gerekebilir; aksi halde fugato dokusu ve ana temanın karakteristik çizgileri bulanıklaşabilir. Bu bölümde giderek artan perde yüksekliği ve finalde ulaşılan güçlü V-I kadans, coşkulu bir son hissi yaratarak eserin bütün dramatik birikimini etkili biçimde açığa çıkarmayı amaçlar. Dolayısıyla, IV. Allegro bölümünün başarılı bir yorumunda hem çok sesli yazıdaki ses ayırımının korunması hem de finaldeki enerjik doruğa doğru ivmenin sağlanması büyük önem taşır.

4. SONUÇ

Bir bütün olarak ele alındığında, Wanderer Fantasy D. 760, Franz Schubert'in Romantik Dönem'deki yaratıcı dehasını ve yenilikçi bestecilik yaklaşımını somutlaştıran seçkin bir piyano eseridir. Bestecinin, 1816 tarihli *Der Wanderer* adlı lied'inin tematik unsurlarını fantezi formuyla birleştirmesi, eserde yalnızca döngüsel bir bütünlük oluşturmakla kalmaz; aynı zamanda Romantik Dönem'in karakteristik duygusal yoğunluğunu ve lirizmini de yansıtır. Eserin her bölümünde baskın şekilde hissedilen melankolik duygu, parlak armonik renklerle ve ustalıkla modülasyonlarla dengelenerek dinleyiciye zengin bir anlatım olanağı sunar.

Bu çalışmada incelenen dört bölümlük yapının, klasik formlara göre serbest bir anlayışla şekillendirildiği görülmüştür. I. Allegro bölümünde enerjik bir tema sunumu ve sık modülasyonlar öne çıkarken, II. Adagio bölümünde Schubert, lied formundan aktardığı derin lirik dili yavaş tempo ve geniş dokusal varyasyonlarla zenginleştirir. III. Presto, hafif ve hareketli scherzo niteliği taşıyarak piyanistik becerilerin öne çıkmasına fırsat tanırken, çift trio içeren formu sayesinde dinamik ve armonik çeşitlilik sunar. Son olarak, IV. Allegro bölümünün fugato tekniğini barındırması, Schubert'in klasik döneme ait kontrapuntal gelenekle romantik esneklik anlayışını ustaca birleştirdiğini göstermektedir.

Eserin armonik yapısı, Romantik Dönem'de gelişen ton dışı ilişkilerin ve artırılmış/eksiltilmiş akorların cesur kullanımının açık bir yansımasıdır. Sıkça rastlanan kromatik geçişler ve uzak tonalitelere ani yönelimler, Wanderer Fantasy'nin dramatik yapısını güçlendirirken, bestecinin armonik deneyselliğini de gözler önüne serer. Döngüsel form sayesinde birinci bölümün tematik materyalleri, ilerleyen bölümlerde farklı ton ve dokular eşliğinde yeniden biçimlenerek bütünsel bir anlatı oluşturur. Böylece Schubert, yoğun dramatik gerilimi eser boyunca taşıyarak finalde güçlü bir kadansa ulaşır.

İcracı açısından bakıldığında, Wanderer Fantasy D. 760 geniş kapsamlı teknik ve müzikal zorluklar içerir. Piyanistin hızlı pasajları akıcı biçimde icra etmesi, disonans çözümlerini net kılması, çok sesli fugato dokusunu berraklaştırması ve özellikle pedal kullanımında her armonik renk değişimine uygun duyarlılığı sergilemesi gerekir. Romantik dönemin yoğun duygusal içeriğini aktarmak üzere, her bölümdeki dinamik ve artikülasyon talimatlarının ustalıkla uygulanması ve temalar arası geçişlerin nüanslandırılması da eserin dramatik bütünlüğünü muhafaza eder.

Sonuç olarak, Wanderer Fantasy D. 760, Schubert'in lirik ve armonik yeniliklerini en çarpıcı biçimde ortaya koyduğu eserlerden biridir ve Romantik Dönem'in özelliklerini tüm canlılığıyla yansıtır. Kapsayıcı form anlayışı, teknik çeşitliliği ve yüksek düzeyde ifade zenginliği sayesinde hem icracıları hem de araştırmacıları cezbeden bu yapıt, Schubert'in piyano repertuarındaki önemini pekiştirirken, sonraki kuşak bestecileri de derinden etkilemiştir. Wanderer Fantasy, Schubert'in müzikal evrenindeki farklı katmanları derinlemesine keşfetmek isteyenler için hâlâ vazgeçilmez bir kaynak ve ilham kaynağı niteliğini korumaktadır.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. (2005). Schubert (1928). *19th-Century Music*, 29(1), 3–14.
- Ağdaş, İ. B. (2014). *Franz Schubert liedleri ve sanatsal özellikleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi.
- Black, L. (2005). *Franz Schubert: Music and belief*. Oxford University Press.
- Bodley, L., & Horton, J. (2016). *Schubert's late music – history, theory, style*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brown, M. J. (1951). Schubert's 'Wanderer' Fantasy. *The Musical Times*, 540-542.
- Chang, L. F. (2011). *The orchestral elements in Franz Schubert's Wanderer Fantasy-with implications for piano performance* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Texas.
- Çepni, S. (2021). Proje, tez ve araştırma makalelerinin kavramsal ve kuramsal çerçevesi nasıl yapılandırılmalı? *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 4(3), 203-216.
- Daverio, J. (1997). *Robert Schumann: Herald of a 'new poetic age'*. Oxford: Oxford University Press.
- Doğangun, D. (2021). Tarihsel bağlamda Franz Schubert ve Arpeggione ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 14(78), 434–445.
- Einstein, A. (1951). *Schubert: A musical portrait*. Oxford University Press.
- Fisk, C. (1989). Questions about the persona of Schubert's "Wanderer Fantasy." *College Music Symposium*, 29, 19–30.
- Gibbs, C. H., & Solvik, M. (Eds.). (2014). *Franz Schubert and his world*. Princeton University Press.
- Graubart, M. (2010). Schubert's silence. *The Musical Times*, 151(1916), 5-7.
- Gray, W. (1971). The classical nature of Schubert's Lieder. *The Musical Quarterly*, 57(1), 62–72.
- Horton, J. (2017). *Schubert*. Routledge.

- Hur, C. (1997). *Schubert's 'Wanderer' Fantasie: A creative springboard to Liszt's sonata in B minor* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Rochester.
- Ishihama, K. (2017). *Triangles of soul-Schubert the 'Wanderer' and his music explained by Neo-Riemannian graphs* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Oregon.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lang, P. H. (1997). *Music in Western civilization*. New York: W. W. Norton & Company.
- Newbould, B. (1999). *Schubert, the music and the man*. Berkeley: University of California Press.
- Önal, S. (2010). *Romantik dönemdeki Franz Schubert'in lied formuna katkıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Plantinga, L. (1984). *Romantic music: A history of musical style in nineteenth-century Europe*. New York: W. W. Norton & Company.
- Reed, J. (1972). *Schubert: The final years*. London: Faber & Faber.
- Rosen, C. (1998). *The romantic generation*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rowland, D. (Ed.). (1998). *The Cambridge companion to the piano*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schubert, F. (1984). *Fantasie in C major, D.760 (Op.15)* (C. Landon, Ed.) [Urtext edition]. Kassel: Bärenreiter.
- Solomon, M. (1989). Franz Schubert and the peacocks of Benvenuto Cellini. *19th-Century Music*, 12(3), 193–206.
- Turnagöl, A. N. (2015). *Franz Schubert'in şan eğitiminin başlangıcında kullanılan Lied'leri üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Ünal, M. G. (2023). *Franz Schubert Op.15 Wanderer Fantasy eserinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Yalınkılıç, E., & Keser Varol, S. (2023). Franz Schubert'in Do-minör Impromptu'su (D.899 No.1) üzerinden Klasik-Romantik ikilemi. *Müzik Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 55–80.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.